

משקל

זיך צו לערנען

פרשת קורח

הַמַּעַט כִּי הֶעֱלִיתֶנּוּ מֵאֶרֶץ זְבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ לְהַמִּיתֶנּוּ
בַּמִּדְבָּר, כִּי תִשְׁתַּרְרַר עָלֵינוּ גַם הַשְּׂתַרְרָה.

און פלוצלינג, אינמיטן זיין ארומבלאנדזשען און זוכן רעכטס און לינקס מיט א פארצווייפלטע האפענונג צו טרעפן כאטש א קליין שטיקל עסן, כאפט ער א בליק פונדערווייטנס... יא, ער זעט עפעס זיך רירן. **ער שארפט אן זיינע אויגן, און ער דערזעט א קליינעם, אויסגעדארטן, פוקס.**

דער פוקס, ווי באקאנט אין דעם אלגעמיינעם נאטור פון די באשעפענישן, איז נישט סתם נאך א פשוט'ע חיה אין וואלד. ער איז דאך דער סימבאל פון טיפע כיטראקייט, דער שפיץ קלוגער און דער גרעסטער כיטרער פון אלע באשעפענישן אויף דער וועלט. ווי נאר דער פוקס האט אויפגעכאפט דעם קלינגענדיגן פאקט אז דער געפערליכער, גרויזאמער לייב קוקט גלייך אויף אים מיט יענע גרויסע, פייערדיגע און הונגעריגע אויגן, האט אים ארומגעכאפט א טויט-שרעק וואס מ'קען בכלל נישט באשרייבן אויפן פאפיר.

זיין בלוט איז אים אין איין רגע געווארן קאלט, זיינע ביינער האבן אנגעהויבן צו קלאפן איינס קעגן צווייטן, און ער האט גלייך באגריפן מיט זיין שארפן פארשטאנד אז ס'איז געקומען צום קריטישן פונקט - זיין גורל איז פארזיגלט! אויב ער מאכט נישט אויפן פלאץ א דירעקטע, שנעלע, און העכסט-געניטע פלאן זיך ארויסצודרייען פון דעם טויטליכן פאסטקע, איז זיין לעבן פארטיג.

דער לייב פון זיין זייט, האט זיך שוין אנגעהויבן צאמנעמען די לעצטע טראפנס ענערגיע, זיך קראצענדיג מיט די נעגל אויף די ערד, זיך צו גרייטן אויף א פאטאלן שפרונג אים צו פארצוקן און אים אויפצועסן צום לאנג-ערווארטעטן פרישטאג.

אבער דא, פונקט אין די סעקונדע פארן סוף, קומט אריין די קלוגשאפט פונעם פוקס. מיט אן אומגלויבליכע

טיף, טיף אראפ אין די ווייטע, אומענדליכע וועלדער - אין א פלאץ וואס מען קען ממש אנרופן א פאלאזטע פלאץ, דארט וואו א מענטשליכער פוס האט כמעט קיינמאל נישט איבערגעטרעטן די שוועל, און די מאסיווע, הויכע אלטע ביימער זענען אזוי פארצווייגט און געדיכט אז זיי פארשטעלן אינגאנצן אפילו דאס מינדסטע פונק פון ליכטיגקייט פון די זון, דארט, אין די עכטע פינצטערניש פונעם וואלד, האט זיך אפגעשפילט א קלאסישע, אבער ציטערדיגע געשיכטע.

עס איז געווען אינמיטן א טאג וואס די זון האט געבאקן מיט א מורא'דיגע, קאכענדיגע היץ. א שווערער, שטיקדיגער טאג וואס דער לופט זעלבסט איז געווען אומדערטרעגליך שווער צו אטעמען. **דער גרויסער קעניג פון די חיות, דער מעכטיגער און געפארפולער לייב, וואס ווען ער ברומט ציטערט יעדער, האט זיך קיים געשלעפט צווישן די טרוקענע, שטעכענדיגע קוסטן מיט גאר שווערע, מידע און שלעפנדיגע טריט. ס'איז שוין אריבער עטליכע לאנגע, ביטערע טעג וואס א שטיקל פלייש איז אפילו נישט אריין אין זיין מויל. ער איז געווען אויסגעדארט, אויסגעמוטשעט ביז איבער די כוחות.**

זיין מאגן האט זיך ממש איבערגעדרייט פון א געפערליכן, אומדערטרעגליכן און שניידנדיגן הונגער, וואס האט געריסן שטיקער. ביי יעדן טריט וואס ער האט ארויסגעצוואונגען פון זיינע שוואכע פיס, האט די ערד אונטער אים געציטערט - אבער דאסמאל נישט אזוי ווייט פון זיין באקאנטע קעניגליכע שטארקייט און שטאלץ, נאר ענדערש פון זיין פארצווייפלטע, הונגער און דארשט נאך עפעס - צו עסן!. זיין גאנצע קעניגליכע פראכט, זיין גרויסקייט און פאמפע איז אינגאנצן צעקראכן און צערינגען געווארן ווי שניי אין זומער. מ'האט נאר געקענט זען איין זאך אין זיינע פארגלאזטע, רויטע אויגן: איין בלויזע, ווילדע נאטור-טרייב... עסן!

שוין מער פון גלוסט ווי פון הונגער. "גיי פאראויס, און פיר מיר גלייך צו אים! אבער געדענק... פאפ מיר נישט!"

און אזוי, מיט א דראמא אינעם ליפט, האבן די צוויי זיך ארויסגעלאזט אין וועג אריין, יעדע מיט זיינע אייגענע, אינערליכע חשבונות...

אזוי האבן זיי אנגעהויבן זייער מארש אינאיינעם. דער וועג איז בשום אופן נישט געווען קיין גרינגער. זיי האבן געשפאנט ווייטער און ווייטער, דורכגעגאנגען פארווארפענע, ווילדע פעלדער, און אראפגעקראכן אין טיפע, טונקעלע טאלן, ביז זיי זענען ענדליך אנגעקומען צו א געוויסן, ברייטן אפענעם פלאץ, רעכט אינמיטן דעם אומבאקאנטן וואלד, א פלאץ וואס איז געווען ארומגענומען מיט א געהיימיספולע שטילקייט.

דארט, אינמיטן די געדיכטע פלאנצונגען און ביימער, איז געווען באהאלטן א טויט-פאסטקע. עס איז געווען אויסגעגראבן א ריזיגער, גאר טיפער גרוב, אן אפגורנד וואס אן אומשולדיגער פארבייגייער וואלט קיינמאל נישט באמערקט. עס איז געווען הערליך שיין און גרונטליך צוגעדעקט מיט דינע צווייגעלעך, טרוקענע בלעטער און אביסל זאמד, פון אויבן עס האט ממש אויסגעזען ווי א געהעריגע, פעסטע און סטאבילע שטיקל פלאכע ערד. און פונקט דארט, ביים עק פונעם גרוב, איז געזעסן... א מענטש, די קרוין פון די באשעפענישן.

ווי נאר דער פוקס צייגט אן מיטן פינגער און מורמלט צום לייב: "אט איז דיין מאלצייט, דער מענטש!", איז א קלאפ געשען אין דעם לייב'ס הארץ. א ציטער! פלוצלינג בלייבט דער מעכטיגער לייב שטיין, פאראלזירט! א טויט-שרעק, א געטליכע שרעק פונעם מענטש'ס באשעפער-געשטאלט וואס רוט אויפן מענטש, א מורא פון דעם מענטש'ס קליגשאפט און קאנטראל, האט באפאלן דעם קעניג פון די חיות. אלע זיינע נאטור-טריבן פון סכנה האבן אויפגעוואכט. ער ציט זיך צוריק איבערגעשראקן, זיינע פריער-הונגעריגע אויגן זענען יעצט געווארן פול מיט שרעק, און ער רופט זיך אן צום פוקס מיט א געדריקטע שטימע:

"ניין!" הער מיר גוט אויס, מיין פריינט פוקס. אין דעם בלאטע טרעט איך נישט אריין. א מענטש איז אן אומגעהויער געפארפולער באשעפעניש! דער באשעפער האט אים געגעבן א געוואלדיגע גרויסע קלוגשאפט, מיט מיטלען און שרעקליכע געווער. איך האב שוין געהערט פולע מעשיות אין וואלד פון מענטשן וואס פאנגען די גרעסטע חיות און מאכן פון זייער

קאלטבלוטטיגקייט, כאפט זיך דער פוקס צוזאמען, שטעלט זיך אויף זיינע צוויי הינטערשטע פיס כאילו ער טרעט יעצט אריין צום קעניג אינעם טראן-זאל, מאכט אזא טיפע, רעספעקטפולע און עקסטער-אונטערטעניגע בויג, און פאנגט אן צו רעדן צום לייב מיט זיין זיסן, רייכן און איבערצייגנדן טאן:

"העכסטער מאיעסטעט! מיין טייערער, גרויסער און מעכטיגער קעניג! פאנגט דער פוקס אן, מיט א שטימע פיל מיט רעספעקט. "איך זע דאך קלאר אויף דיין אויגן אז דו ביסט אריבער א שווערע, טרוקענע צייט. דו ביסט דאך געפערליך הונגעריג. אבער קעניג לעבן, לאמיר רעדן אפן ווי קלוגע לייט - וואס גייסטו שוין האבן פון מיר? וואספארא פארגעניגן גייט דאס זיין פאר א קעניג ווי דיר? קוק נאר אויף מיר איין מינוט. איך בין דאך א נעבעכדיגע, קליינליכע באשעפעניש, אנגעפילט בלויז מיט טרוקענע הויט און שפיציגע ביינער. ס'איז דאך נישטא קיין סאך צו עסן אויף מיר! ס'וועט דיר נישט געבן צו ווערן זאט אפילו פאר א צענטל, פון דיין גרויסן קעניגליכן אפעטיט!"

דער פוקס כאפט אן אטעם, מאכט א פויזע, און לייגט צו מיט א געוואלדיגע איבערצייגונג: "אדרבה, אויב עסטו מיר יעצט אויף, אין דיין גרויסן כעס און הונגער, וועסטו בלייבן פונקט אזוי הונגעריג ווי פארדעם! נאר אפשר מיט נאך אן איבעריגע צרה... די פאר שטעכעדיגע, קליינע ביינער מיינע וועלן דיר שטעקן בלייבן אין דיין האלדז און דיר מאכן ווייטאגן..."

אבער הער זיך איין צו א קלוגע ווארט, חשוב'ער קעניג! האב רחמנות אויף מיר, לאז מיר לעבן! קום מיט מיר שפאצירן פאר א קורצע וויילע, און איך שווער דיר אז איך וועל דיר צווייזן א באהאלטענעם אוצר! עפעס וואס דו חלומ'סט שוין א לאנגער צייט! א ריזיגן, פעטן, געזונטן, פלייש-און-בלוטיגן מענטש! א קערפער וואס איז אנגעפילט מיט די בעסטע, געשמאקסטע פעטנס! אויב דו וועסט אים נאר כאפן, וועסטו זיין אזוי אנגעזעטיגט, רואיג און אנגעפילט פאר די קומענדיגע פאר וואכן, אז דו וועסט נישט ברויכן טראכטן פון א שטיקל פלייש!"

דער לייב, הערנדיג די, מויל-וואסערדיגע ווערטער, איז געבליבן סטאנציאנירט אויפן ארט. דער געדאנק פון א פעטן מענטש האט אריינגעדונגען טיף אין זיין מוח, און זיין הונגעריגער כעס האט מיטאמאל נאכגעלאזט, מאכנדיג פלאץ פאר א נייע, פיל שטארקערע גלוסט. "זאל טאקע זיין אזוי ווי דו זאגסט," ברומט דער לייב צוריק, מיט א טיפן קול וואס ציטערט

געדאנק, און וויבאלד דער ביטערער הונגער האט שוין גוט געארבעט און אריינגעברענגט א שוואכקייט אין זיין מוח, האט די לאגיק פונעם פוקס אים פלוצלינג אויסגעזען אזוי הערליך קלאר און מורא'דיג געשמאק.

”יע, ס'איז אמת... ער איז פולשטענדיג גערעכט!” האט דער לייב א טראכט געטון צו זיך. ”וואס האב איך צו טון מיט א צרה וואס גייט אפשר קומען פאר אן אייניקל וואס איז נאך דערווייל א גארנישט? דער עיקר און דאס וויכטיגסטע איז דאך מין פרישטאג יעצט, דא אויפן מאמענט, און די שרעקליכע גלוסט דארף געשטילט ווערן!” - אזוי האט זיין גלוסט געשריגן און אראפגעשטימט דעם קול פונעם פארשטאנד. און מיט דעם באשלוס, אן טראכטן ווייטער פונעם צוקונפט, האט דער לייב געמאכט זיין שריט.

ער גיט א צי צוזאם זיינע מעכטיגע פלייצעס, זאמלט צאם די לעצטע טראפנס ענערגיע אין זיינע מוסקעלען, פארשפרייט זיינע ריזיגע, שארפע לאפעס, רייסט אויף זיינע ציין מיט א גוואלדיגן רייץ וואס האט געשפאלטן די לופט, און מיט איין אומגעהויערן שפרונג גיט ער א פלי - גלייך צום מענטש! זיין מוח האט שוין געשפירט דעם טעם פון זיג...

אבער... קראך!!! טראך!!! בומס!!!

א געשריי, א פראסק, א חורבן! אנשטאט צו לאנדן קעניגליך אויפן קאפ פונעם מענטש און ענדיגן די מאלצייט, האט די ווייכע, שוואכע ערד זיך פלוצלינג אויפגעריסן אונטער זיין אומגעהויערן וואג. עס איז דאך בכלל נישט געווען קיין ערד! עס איז געווען א פאסטקע, א צוגעדעקטער אפגרונד, צוגעגרייט מיט דער העכסטער קליגשאפט פונעם 'מענטשליכן געשטאלט'! דער מעכטיגער, שטאלצער לייב האט פארלוירן דעם באלאנס, און איז אראפגעפלוין קאפ אראפ און פיס ארויף, קוילערנדיג זיך מיט א שנעלקייט גראד אריין אין דעם פינצטערן, טיפן, קאלטן און פייכטן גרוב! א פאסטקע! אריין אין טיפסטן אפגרונד!

קוים וואס ער האט נישט צובראכן און צעשמעטערט אלע זיינע גלידער ביי דעם שרעקליכן פאל. ער טרעפט זיך זיצן דארט אונטן, אין א פולשטענדיגן פינצטערניש, אינגאנצן פארכאפט, צוקלאפט אויף טויט, אלע ביינער טוען אים וויי, און ער איז דערשראקן אין א טויט-שרעק וואס ער האט נאך קיינמאל אין זיין לעבן נישט געשפירט. ער זעט דעם טויט, דעם מלאך פון טויט אליין, גלייך פאר די אויגן.

פעל א פשוט'ע טאשקע! איך האב א געפערליכע מורא פון דעם מענטש'ס נקמה און שטראף! אויב איך טשעפע אים נאר אן, קען זייער לייכט זיין אז ער זעלבסט, אדער אנדערע מענטשן פון זיין משפחה, זאלן קומען זיך נוקם זיין אין מיר מיט גרויזאמקייט, און מיך ברוטאל אומברענגען. ניין! איך גיי בשום אופן נישט אריין אין דעם געפארפולן געשעפט!”

דא, פונקט אין דעם קריטישן מאמענט ווען דאס געשעפט האט געהאלטן ביים פלאצן, קומט אריין דער פוקס מיט זיין באקאנטע כיטראקייט. ער באמערקט גלייך וואס דא גייט פאר, ער זעט קלאר ווי די ווילדע גלוסט פונעם לייב קעמפט א מלחמת חרמה מיט זיין געזונטן פארשטאנד. קומט דער פוקס נענטער, שמייכלט מיט א פאלשע זיסקייט, און נעמט אים ערקלערן די 'געזעצן פון גערעכטיגקייט' מיט די מערסט גאונישע, אבער קרומע פילאזאפיע וואס א קאפ קען נאר אויסטראכטן.

”אוי, מייך גרויסער לייב, וואספארא נארישע שטותים רעדסטו זיך איין! פון וואס פונקטליך שרעקסטו זיך? זארג זיך נישט אפילו קיין איין סעקונדע! ווער, זאג מיר, ווער זאגט דיר אז די שטראף פון א מענטש קומט גלייך אויפן פלאץ, די מינוט נאכן איהם שלעכטס טוהן? די אדמיניסטראציע און די געריכטן פון מענטשן איז דאך א זאך וואס נעמט א לאנגע, לאנגע צייט. איך קען דיר צוזאגן און בארואיגן גאר קלאר מיט א פולן אחריות: די שטראף און די קלעפ וועט נישט קומען אויף דיר! דיר וועט קיינער אויף דער וועלט נישט טשעפענען! און הער מיר איין, אפי' נישט אויף דיין טייערן זון וועט עס קומען. די גאנצע נקמה פונעם מענטש וועט אפשר קומען צום סוף - אמאל שפעטער, אויף דיין אייניקל! יא, דיין אייניקל, ער וועט עס עסן די קלעפ!”

”אבער טראכט איין מינוט: דערווייל, דא היינט, וועסטו דאך זיין פולשטענדיג געזעטיגט פון דיין שרעקליכן, אומדערטרעגליכן הונגער! דו וועסט האבן א 'רייכע קעניגליכע מאלצייט', א מורא'דיגע פארגעניגן וואס דו האסט שוין לאנג נישט געהאט! און ביז דיין אייניקל וועט בכלל געבוירן ווערן אויף דער וועלט און כאפן פראסקעס און צרות... דאס איז דאך א לאנגע, לאנגע צייט פאראויס! ווער, דארף זיך זארגן יעצט אויפן מאמענט און פארלירן א פיינעם פרישטאג, פאר עפעס א דמיון'דיגע זאך וואס גייט אפשר פאסירן צו אן אומגעבוירענעם אייניקל אין צענדליגע יארן ארום?”

דער לייב, זייענדיג פארבלענדעט, האט געהערט דעם דאזיגן

גערעכטיגקייט פון דער וועלט!

דער לייב, הערנדיג די דאזיגע קרומע שפיצל און דעם פאלשן תירוץ, ווערט אומנארמאל ווילד! זיין גאנצע וועזן ברענט און ער שרייט מיט די לעצטע כוחות וואס ער פארמאגט אין זיינע שוואכע לונגען:

“וואס פאר א גיהנום רעדסטו מיר דא צוזאם?!” ברומט ער מיט א כעס וואס שפאלט די ווענט פונעם גרוב. “וואו איז די מינדסטע ברעקל גערעכטיגקייט? פאטערס האבן געגעסן זויערע טרויבן און די קינדער’ס ציין ווערן צובראכן? - קען דען זיין אז פאר א זינד פון מיין אלטן זיידן, וואס ער האט פארזוכט זויערע טרויבן פאר צענדליגע יארן צוריק, דארף מיר מיין ציין וויי טון היינט? אן אלטער זיידע פון פופציג יאר צוריק האט א זינד געטון פאר זיין אייגענער הנאה, און יעצט, אומשולדיגער הייט און נעבעכדיג דארף איך זיצן דא צוקלאפט אין דעם פינצטערן גרוב און באצאלן די ביטערע פרייז פאר זיין גלוסט? דאס איז א געוואלדיגע אומגערעכטיגקייט!

און דא... ווען דער לייב האט נאך געשווימט מיט זיין כעס און געפאדערט זיין רעכט, האט דער פוקס אים געגעבן דעם קלאפ מיטן האמער. אן ענטפער... עס איז געווען אן ענטפער וואס שניידט אריין אין די פלייש און אין די אדערן. א ווייטאגליכע, שרעקליכע אמת וואס רייסט אויף יעדעס מאל וואס מען ווערט פארבלענדט פון פערזענליכע אינטערעסן.

דער פוקס בויגט זיך אראפ, “טאקע אזוי?!” האט דער פוקס אויסגעשריגן, “ס’טוט דיר זייער וויי די פראגע, אה? די יסודות פון גערעכטיגקייט זענען פלוצלינג געווארן דיין פראבלעם! דאס פאקט אז פאטערס האבן געגעסן זויערע טרויבן לאזט דיר נישט שלאפן - וויאזוי, ריבונו של עולם, קען די וועלט אנגיין ווען אן אומשולדיגער, ריינער אייניקל צאלט פארן אלטן זיידן? פשיהא! אן עכטער מוסר-זאגער ביסטו געווארן, א ריכטיגער קנאי פאר די אמת’ע גערעכטיגקייט פון די וועלט!”

“אבער זאג מיר נאר, אויב איז די פראגע אזוי שווער און אומדערטרעגליך, פארוואס, פארוואס ביסטו נישט אויפגעקומען אויף דעם דאזיגן טיפן פילאזאפישן געדאנק פון אנהויב? פארוואס האט דאס בכלל נישט געארט דיין האקעלע גערעכטיגקייט-געפיל מיט בלויז פופצן מינוט צוריק - ווען מיר זענען ביידע געשטאנען דארט אויבן אויפן גראז, ווען איך האב דיר אפן געזאגט אז מען גייט יעצט טשעפענען און פארצוקן א

עס נעמט א מינוט ביז ער קומט אביסל צו זיך. די דיקע שטויב הייבט אן לאנגזאם צו פאלן, און די שטילקייט פונעם גרוב נעמט אים ארום. פלוצלינג, צווישן די אנגעצויגענע אטמען זיינע, באמערקט ער א קליינעם שאטן פון הויך אויבן. פון דעם קליינעם עפענונג וואס ברענגט אריין א שוואכן שטראל פון ליכטיגקייט. ער הייבט אויף זיינע ווייטאג’דיגע אויגן צום שפיץ פונעם גרוב... און ווער שטייט דארט און קוקט אראפ?

דער קליינער, נידריגער פוקס!

ער שטעלט זיך אזוי באקוועם און זיכער ביים עק פונעם גרוב, ווי ער האלט יעצט אינמיטן א פיינעם שפאציר אין פארק. און קוקט אריין צום לייב אראפ מיט א פיל-באדייטנדן, צינישן און בייזוויליגן שמייכל וואס שניידט ווי א מעסער.

זעצט דער לייב ארויס א געשריי פון טיף אונטן, א געשריי פון ווייטאג, כעס, און דערביטערטקייט: “שקרן! כיטערער יונג! מערדער וואס דו ביסט!” די שטימע פונעם לייב האט אפגעהילכט ווי א דונער. “האסט מיר דאך צוגעזאגט מיט א פעסטקייט, אפן און קלאר, אז די פלאג און דער ביטערער שטראף פון זיך טשעפענען מיט א מענטש, קומט נאר אויף מיין אייניקל אין די ווייטע צוקונפט! דו האסט מיר בארואיגט! ווי קום איך יעצט דא צוקלאפט, צובראכן און קראנק אין א טויט-פאסטקע, קוים צוויי מינוט נאכן טראכטן פון צו טשעפענען דעם מענטש?!”

ענטפערט אים דער פוקס, מיט א רואיגקייט וואס קען ארויסנעמען א מענטש - און אפילו א חיה - פון די רעלסן:

“אה... מיין טייערער קעניג, זאגט דער פוקס פאמעליך, “דו רעדסט פון דעם צובראכענעם רוקן דיינעם וואס טוט דיר יעצט וויי אינעם גרוב? דאס, מיין פריינט... איז א גרויסער טעות פון דיין זייט! דאס ליידסטו בכלל נישט אלס א שטראף פאר דיין יעצטיגן פלאן פון וועלן אויפעסן דעם מענטש. ניין, ניין, צו דעם אורטייל בין איך נאך אלס געטריי! דיין אייניקל, ער וועט טאקע ליידן און באצאלן פאר דיין היינטיגע שריט. אבער פארוואס ביסטו יעצט דא געכאפט געווארן? אה! דאס איז שוין אן אנדערע חשבון אינגאנצן! דאס קומט דיר פאר אן אלטן, פארציטישן פארברעכן, א שרעקליכע זינד פון דיין אלטן זיידן מיט לאנגע יארן צוריק, וואס איז קיינמאל נישט אפגעצאלט געווארן! די רעכטיגקייט האט דיך פשוט יעצט דערגרייכט! דערפאר ביסטו פונקט יעצט דא אריינגעפאלן, כדי נקמה צו נעמען פאר דיין זיידן! דאס איז די

מענטש?!"

דער לייב... דער געפארפולער, אומבאזיגבארער קעניג פון די חיות, איז געבליבן שטאק שטום. ער האט געשוויגן ווי א פיש אין טיפן וואסער. קיין איין ווארט איז נישט ארויס פון זיין מויל. נישט ווייל עס האט אים געפעלט לופט אדער כוח, נאר ווייל דער קלאפ פונעם אמת האט אים פולשטענדיג פאראליזירט.

זיין אייגענע טיפע אינטערעס, זיין געפערליכע פאלשקייט און אליין-פאנארעריי האבן זיך אים מיטאמאל אפגעשפיגלט גראד אין פנים ווי אין א קריסטאל-קלארן שפיגל. זיין גלוסט האט אים געהאט פארבלענדט דעם פארשטאנד מיט אזא שטארקייט, אזוי ווייט אז "גערעכטיגקייט" האט ביי אים עקזיסטירט נאר ווען עס האט זיך אים געלוינט פארן מאמענט...

אט דאס בלינדקייט האט אנגעהאלטן ביז צו דעם טראגישן סעקונדע וואס ער איז אליינס אריינגעפאלן פונקטליך אין די אייגענע שרעקליכע נעץ און גרוב, וואס ער אליין האט אזוי ברייט-הארציג צוגעשטימט און באשטעטיגט צו גראבן און אנצוגרייטן פאר זיין אומשולדיגן "אייניקל". די שטילקייט אינעם גרוב האט יעצט געשריגן פיל העכער ווי סיי וועלכע לייב-געשריי. א שטילקייט פול מיט א טיפע, אייביגע לעבנס-לעקציע פאר אלע דורות.

"האסטו דען פארגעסן וואס איך האב דיר געזאגט א פערטל שעה צוריק?!" איך האב דיר בארואיגט, אז דיין אייגענער, אומשולדיגער אייניקל וועט איין טאג אין די ווייטע צוקונפט כאפן מכות און לייזן דעם ביטערן שטראף פאר דיין היינטיגע זינד פון עסן דעם מענטש! פארוואס האסטו דעמאלטס נישט געשריגן געוואלד?!" איך וועל דיר זאגן פארוואס, מיין חשוב'ער קעניג: ווייל דעמאלטס, ווען דער ריח פונעם פעטן פלייש-און-בלוט האט דיר געקלאפט אין די נאז, דעמאלטס איז עס דיר געווען א הערליכער, מורא'דיגער געדאנק! דעמאלטס איז דיר יא געווען 100-פראצענט גערעכט אז עפעס א דמיון'דיגער אייניקל זאל כאפן מכות פאר די זינד פונעם זיידן... פארוואס? פשוט און גראד: ווייל ס'איז געווען לטובת דיין אייגענעם, אגאיסטישן הונגער! דער שוחד פון די גלוסט האט דיר פארמאכט די אויגן פאר די גרעסטע אומרעכטן!"

"אבער יעצט... אה, פלוצלינג יעצט! ווען ס'איז נעבעך געקומען צו דיין אייגענע הויט, און דו ביסט יעצט געווארן דער 'אייניקל' וואס דארף צאלן די פרייז און שוויצן אין דעם פיינפולן גרוב... יעצט ווערסטו א שטרענגער פאדערער פאר גערעכטיגקייט און רעכט?!" **גלוסט מאכט בלינד, טייערער לייב, און יעצט האסטו עס געשפירט אויף דיין אייגענעם רוקן!"**

ווי איז דאס בכלל מעגליך במציאות? מיר רעדן דאך דא נישט פון א באנדע אומגעלערנטע פויערן, פשוט'ע 'עמך' אידן. מיר רעדן דא פון קרח! חז"ל זאגן אונז קלאר "קרח פיקח היה" - ער איז געווען אן אויסערגעווענליכער קלוגער מענטש, א ריזיגער חכם, א טיפער דענקער און אן עכטער גדול הדור. אינאיינעם מיט אים זענען געשטאנען צוויי הונדערט און פופציג ראשי סנהדראות, די גרעסטע קעפ און גאונים פון דעם "דור דעה", דער זעלבער דור וואס איז געשטאנען ביים בארג סיני און באקומען די תורה פונעם אייבערשטן אליין! ווי קען זיין אז אזעלכע ריזן-זאלן מאכן אזא פשוט'ן, היסטארישן טעות?

האבן זיי דען נישט געזען מיט זייערע אייגענע אויגן, בלויז א קורצע צייט צוריק, דעם ביטערן, שיעבוד מצרים? האבן זיי דען פארגעסן די צרות, די שמיצעס פון די נוגשים, דאס קנעטן דעם שווערן טיט און ציגל, און דאס איינמויערן

ווען מיר עפנט דעם חומש און מען קומט אן צו פרשת קרח, לייענט מען א פסוק וואס קען פשוט ארויסנעמען א מענטש פון די גלייכגעוויכט. די תורה הקדושה טראגט אונז אראפ א טענה פון דתן און אבירם, קרח'ס שותפים אין די מחלוקת, און זיי שרייען צו משה רבנו:

"הַמַּעַט כִּי הֶעֱלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זְבֹת חֶלֶב וְדָבַשׁ לְהַמִּיתָנוּ בְּמִדְבָּר, כִּי תִשְׁתַּרְרַר עָלֵינוּ גַם הַשְּׁתַרְרָר?" (במדבר טו, יג)

ווען מען לייענט די ווערטער, בלייבט מען שטיין פאראליזירט. ס'איז א פליאה עצומה! עס ציפט אין מח! מיר טרעפן דאך אין מדרש אז די גאנצע עדה, אלע צוויי הונדערט און פופציג ראשי סנהדראות, האבן מיטגעשטימט מיט אט די זעלבע טענה. און דא שרייט זיך ארויס א געוואלדיגע, פארשטענדליכע שאלה וואס פאדערט אן גענטפער:

אידישע קינדער אין די ווענט! וויאזוי קען א בר-דעת, אן אפענער קאפ, אנרופן דעם תופת פון מצרים - די ערגסטע שחיטה-הויז אין די היסטאריע - מיטן טיטל "אַרץ זבת חֶלֶב וְדָבָשׁ"?

און פונדערצווייטער זייט, וואס פונקטליך האט זיי דען געפעלט אינעם גרויסן מדבר? זיי זענען דאך געווען ארומגענומען מיט ענני הכבוד וואס האבן זיי געביגלט די קליידער, זיי האבן געטרינקען קריסטאל-קלארע וואסער פונעם באר מרים, און מען האט געגעסן 'מן' - לחם מן השמים, אן עסן וואס האט געהאט סיי וואספארא טעם א מענטש האט נאר געגלוסט! ס'האט זיי א האר פון קאפ נישט געפעלט! צו זאגן אז משה רבנו האט זיי ארויסגענומען פון "מילך און האניג" אריין אין "טויט פונעם מדבר" קלינגט ווי א פאנטאזיע, געבויט אויף לופט. ווי קען זיך מאכן אז גדולי ישראל זאלן רעדן אזעלכע געפערליכע שטותים והבלים וואס מאכן אפילו נישט קיין מינדסטן סענס?

דא קומט אריין דער הייליגער רב האי גאון, און ער לייגט ער אראפ פאר אונז א מורא'דיגן יסוד ארויסגענומען פון אונזער משל. א יסוד וואס רייסט אויף די שלאסן פון מענטשליכע נאטור. וויפיל טרערן און מוסר קען א מענטש ארויסנעמען פון דעם לייב-און-פוקס אנעקדאט!

דער נמשל פונעם מעשה איז א מורא'דיגער, יסודות'דיגער פאקט אין עבודת השם: דער עיקר זאך וואס שטערט ביי קלוגע מענטשן, דער כוח וואס מאכט אינגאנצן משבש זיין און פארקרימען דאס דעת פון די גרעסטע חכמים - איז די קראפט וואס הייסט "תאוה" (נגיעה / פערזענליכע אינטערעסע).

ווען א תאוה - צי עס איז צו געלט, צו פלייש, צי דער שרעקליכער תאוה צו 'כבוד און שררה' - איז זיך מתגבר אויף א מענטש און רייסט אריין אין זיין הארץ, פאסירט עפעס שרעקליך. עס איז נישט בלויז אז זיין קלוגשאפט ארבעט שוין מער נישט אים צו ראטעווען; ס'איז נישט אז זיין שכל ווערט פשוט "אויסגעלאשן". חלילה! ס'איז פיל ערגער: זיין געוואלדיגע שכל ווערט פארוואנדלט אין א געפאנגענער קנעכט פאר זיין תאוה! אדרבה - זיין בריליאנטענער שכל אליינס העלפט אים זיך צונארן. דער קאפ פאנגט אן צו בויען די גרעסטע גאונישע בנינים,

די מערסט קאמפליצירטע און גראדע סברות, בלויז צו בארעכטיגן דעם קרומען גלוסט פון זיין הארץ.

אט די חכמים נעמען זייער רייכן טאלאנט, זייער שכל הישר, און גייען א קרומע וועג. זיי פירן זיך אליין (און אלדערע מיט זיך) אין א טיפע בלאטע אריין, ביז די מענטשן אליין גלייבן מיט אן אמת אין זייער אייגענעם שקר! זייער קרומע השקפה ווערט ביי זיי קלייף און קלאר איבערצייגט אז דאס איז אלעס געבויט אויף הויכע לאגיק, אידעאלאגיע און עבודת השם. "השוחד יעור עיני חכמים" - א נגיעה מאכט דעם גרעסטן חכם פאר א בלינדן אינוועליד.

אט דאס איז די געוואלדיגע מוסר השכל צום וואס דער רב האי גאון האט געצילט אונז צו לערנען. קוקט אן דעם לייב אין אונזער משל. ער איז דאך דער "מלך החיות", דער קלוגע און סאמע געלונגענסטע חיה אינעם וואלד! ווי איז אזא קלוגער מלך אריינגעפאלן אזוי ביליג אין די פשוט'ע מויל פון א פוקס? בלויז ווייל זיין "תאוה" צו א שטיקל פלייש האט אים פארבלענדט די אויגן און אראפגעבינדן זיין לאגיק, רח"ל. דערפאר האט ער דעם פשוט'ן, גלאטן היגיון און חסרון אין די 'אייניקל' סברא נישט געקענט כאפן לכתחילה. ווען פלוצלינג איז זיין שכל יא צוריקגעקומען צו אים? גלייך נאכ'ן אריינפאלן אין גרוב! ווייל דארט, מיט צעבראכענע ביינער און אן אימת מות, האט די תאוה פון פלייש אויפגעהערט צו פלאקערן. די נגיעה איז אראפגעפאלן, און פלוצלינג - ווי א בליץ - האט זיין אלטע שכל אויפגעשיינט, און ער האט גלייך געזען דעם שקר!

און מיט דעם טיפן אריינבליק אין נפש האדם, פארשטייען מיר שוין קריסטאל קלאר די שווערע פליאה אויף פרשת קרח. דאס איז די איינציגסטע סיבה פארוואס א גדול ווי קרח וכל עדתו, די ראשי סנהדראות, האבן געקענט קומען צו משה רבנו מיט אזעלכע טענות און רופן דאס פייניגונגס-לאגער 'מצרים' די "ארץ זבת חלב ודבש".

עס איז נישט אז זיי האבן פארגעסן מצרים; עס איז אז די אומדערטרעגליכע תאוה פאר כבוד, פאר שררה, און פאר די כהונה גדולה האט אינגאנצן איבערגענומען און קאנטראלירט זייער מוח! דער יצר הרע פון 'כבוד' ברענט ווי א פייער וואס פארטריקנט סיי-וועלכע טראפ פון רעאליטעט. עס האט זיי ממש פארבלענדט די אויגן, און זיי

א פרעמדע נגיעה, א פריוואטע אגענדע צי אן אינערליכער גלוסט, ווערט דער מענטש בלינדער פון א פלעדערמויז.

נגיעות און תאוות קענען נעמען דעם גרעסטן, אים לייגן אין א גרוב פון שקר, און ער וועט נאך ארומגיין ארומגענומען מיט "הייליגע טענות" און פסוקים צו בארעכטיגן זיין טעות, גענוי ווי דער לייב ביז צו זיין בראך. דער נמשל לערנט אונז צו זיין ציטערדיג פאר אונזערע אייגענע מאטיוון, אנטלויפן פון כבוד און תאוות ווי פון פייער, און שטענדיג בעטן דעם באשעפער: "זהאר עינינו בתורתך" - געב אונז ליכטיגע אויגן צו זען דעם ריינעם אמת אן קיין שום נגיעה!

מכתב מאליהו (פון הגה"צ ר' אליהו אליעזר דעסלער זצ"ל, ח"ד, עמ' 503

געמאכט אנווערן אלע זייערע קענטעניסן, זייער זכרון, און די גאנצע מורא'דיגע חכמה וואס זיי האבן פארמאגט.

די נגיעה צו וועלן זיין דער פירער האט געפארעמט אין זייער מח א נייע מציאות: "אויב איך בין נישט דער כהן גדול, דאן איז דער גאנצער מדבר א גיהנום, און מצרים - וויבאלד דארט האב איך נאך געהאט האפענונג און נישט געווען אונטערטעניגט אונטער משה'ס אויטאריטעט - ווערט פלוצלינג אן 'ארץ זבת חלב ודבש'!"

דאס איז א פחד פון א מוסר-השכל וואס קלינגט אפ אין יעדעס אידיש הארץ, אין יעדן דור און אין יעדע תקופה. קיינער איז נישט פארזיכערט! מען קען זיין א 'פיקח', מען קען האבן דעם קלארסטן סברא, אבער אויב עס קומט אריין